

FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ, *** APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 4 corône
 Pentru România și străinătate . . . . . 6 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR :

IOAN BACIU
 preot.

Prețul inserțiunilor :

Pentru publicațiunile de presté tot anul (de 24 ori)
 tot după 50 cuvinte cu litere garmond se compută
 1 corônă, ér cu litere mai gróscé duplu.

ALESANDRU SZILAȘI.

(Continuare.)

Mult m'am gândit și am meditat asupra acestui cas ne mai pomenit la noi — că ce au putut greși ôre preoțimea și chiar preoțimea din tractul protopopesc, al Bistriței încât se nu pôta fi scutită de astfelu de aposrofări nemeritate nici chiar atunci când era cuprinsă le durere și întristare pentru perderea neuitatului și bunului lor protopop Alesandru.

În locul acelor muștrări nu era mai potrivit ôre în cuvânt de mângâiere! căci *mărgeaua cea mai frumoasă și vîrtuților D-deesci e a mângâia pre cei întristați.*¹⁾ Êr 5-ta scriptură ne dîce: *Bucurați-vé cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng.*²⁾

Sê admit că oratorul a avut cauza la acêsta pentru că *cine fiind muritor va fi fără de maculă?*³⁾ dar și în rasul acesta putea sê-o facă întrun mod mai fin primum o fac acêsta și alți oratori prin frasé pline de fineță și frumșetă, așa d. e. Ce cuget măreț dar și ce cuget nfricoșat este acesta când sê apropie ôra ca sê móră preotul! ce frică și ce sperare plină de mângâere! Frică pentru cele ne împlinite sau rêu împlinite și sperare de esplată pentru împlinirea unei deregătorii atât de marî sum e și statul preoțesc.⁴⁾

Sau nu era mai cu minte lucru de a ținea o astel de vorbire cathechisătoare dacă chiar tu causă și nu putea se lipsescă, întro conferință preoțescă și nu înaintea poporului și a unui public în mare parte străin

— în greunând prin acêsta poziția de luptă a preotului unit față de contrarii bisericei nôstre care poziție și așa este ea destul de grea de suportat?

Nu a aflat oratorul o altă temă mai corespundătoare în care sê fi interțasut în legătură cu un adevér moral și meritele repositului cea ce sar fi cuvenit mai mult?⁵⁾ O predică de înnormentare are sê fie scurtă serbătorescă și cuprindătoare în care sê pot desvolta în legătură cu un adevér moral și meritele repositului, — și acêsta o scie oratorul destul de bine prin urmare nu a avut cauza de a sê ocupa cu stipendiile misali. —

Misele ce le au preoții de la poporenii lor sê persolvesc totdeauna cu cea mai mare conscientiositate și despre aceste e convins și cel ce le dă căci de regulă și cel ce dă missa asistă la rugă pentru de a ingenunchia sub s-tele daruri. —

Na fost dar trebuință de a mai osteni mințile ascultătorilor cu combaterea unui viț care de fapt nu există.

Stipendii misali fundationali în tot tractul protopopesc al Bistriței nu sunt de că: 5, unul la biserica din Bistriță și 4 la biserica din Șoimuș despre acărora persolvire nu numai cu conscientiositatea sê pôte documenta, dar și prin date autentice în fie care an.

Stipendii misali de la Nicula sau din alte părți

⁵⁾ Encyklopädie der katholischen Theologie und ihrer Hilfswissenschaften, von Heinrich Joseph Wetzer, Doctor der Philosophie u. Theologie und ord. Professor der orientalischen Philologie zu Freiburg; und Benedikt Welte Doctor der Theologie und ord. Professor an der Katolisch-Theologischen Facultät zu Tübingen.

¹⁾ Tit Bud cuvântări bisericesci tom I.

²⁾ Rom. 12. 15.

³⁾ Iov. 9.

⁴⁾ Ioan Papiu cuvântări funebrale Tom II pag. 310.

impărțite între preoți prin ordinariat — spre persolvire — în tractul protopopesc al Bistriței nici când nu sa dat și nici nam auzit că se fi fost împărțit cândva vre-un preot cu astfel de intențiuni.

Despre ce stipendii missali a putut vorbi dar oratorul? despre cele ce se împart din străinătate?

Dar nu scie Clarissimul Domn profesor și spiritual că în timpul din urmă, superioritatea noastră bisericască din acésta diecesă a oprit tóte isvórele acelea de cari presupune D-sa că ar fi întrebuițate pentru îmbunătățirea stării preoțimeii noastre destul de sêracă? — Și pre când în alte diecese la catolici și gr.-cat. chiar episcopii procură stipendii missali și le împart preoților mai sêraci spre persolvire, promovând prin acésta binele în două direcțiuni adevêrat crescinesci, una pentru mântuirea sufletelor din purgătoriu, alta pentru ajutarea preoților sêraci. — Noi cei din diecesa Gherlei nu numai că nu suntem împărțășiți de acest favor dar suntem de la acésta chiar și opriți.

Óre nu ar fi cu mult mai bine când Prea Ven. Guvern Diecesan însuși ar procura și împărți atâtea stipendii missali de câte s'ar afla trebuința la toți preoții diecesani?

Atunci avênd posibilitatea de a controla cu seriozitate mersul afacerii nu ar mai putea bănui nime că se comit și abuzuri.

Procurarea astor fel de intențiuni nu e lucru greu căci sunt destule.

Eu însunî cunosc firme în străinătate de unde sar putea procura intențiuni *bine plătite* pe lângă invoirea superiorității bisericăscii — nu numai pentru unul doi ci pentru sute de preoți gr.-cat. atâtea de câte ar avea trebuința spre a le putea persolvi.

Dar dacă superioritatea noastră bisericască nu ne permite, nici eu nici altul nu aducem și ne putênd aduce și ne putênd primi cea ce ni se ofersce de și dispunem de destul timp spre a le putea și implini, ne cade greu când vedem că mai suntem și catechisați și încă de ómeni mai tineri ca noi, ne bágând în samă cuvintele s-tei scripturî. Pe bătrân: nu-l înfrunta ci'l mângăie ca pre un părinte¹⁾ cununa bătrânețelor este ispitirea de multe (stiințe) și mărirea lor frica Domnului.²⁾

În multă vreme este înțelepciunea ér în multă vieță este sciința³⁾.

Atâta referitoriu la temă.

Ce se ține de predare cu tóte că nici spațul numi permite și nici nu mia trecut prin minte de a face critică asupra unui tiner ce de alt cum promite a deveni cu timp un orator bun bisericesc, totuși dacă am început îmi permit de ai face unele observări.

Gesticulările prea esagerate, stringerea mânei ce prea

multă asemenare are cu amenințarea pumnului detrage mult din efectul unei predici. — Gesticularea cu mâna strinsă în forma pumnului nici pre bină nu prea are loc necum pe amvon. Și de și oratorul a vorbit cu mult foc ca fiu de grănițeriu și tiner invăpăiat pentru adevêrul credinței și divinitatea bisericii catolice totuși nu trebuie să uite că aici nu e fiul lui Marte ci ostașul lui Christos

— și nu. pôte cuceri inimile credincioșilor gesticulând cu pumnul ci numai prin atragere cu spiritul blândetei după esemplul lui Isus.

Servului Domnului nu-i se cuvine să se sfădêscă ci blând se fie cătră toți invêțatoriu nu iute.⁴⁾

Oratorul trebuie să țină cont și de unele reguli, declamatorice p. c.⁵⁾ vóce sonoră, espresiune corectă, modularea vócei cu întonarea esactă și gesticulațiune potrivită cu ideile și simțemintele ce vrea să esprime.

În fine trag atentiunea oratorului asupra unei datini ce se practică la astfel de ocașuni, acea de a lua remas bun — a lua ertăciuni — și de la Episcopul ca cap al Diecesei, capítlu și preoțimea tractuală, precum se vede acésta la mai mulți autori de predici funebrale⁶⁾ Ceea ce și aici nu ar fi trebuit să remănă cu atât mai virtos că reposatul protopop Alesandru au fost un subaltern fórte credincios al episcopului sêu despre care nu întrelăsa nici o ocașune bine venită de a nu-l aminti și vorbi cu respect ca de persóna cea mai înaltă a diecesei. Altcum după dea s-tei scripturî⁷⁾. Nu este om drept pre pământ carele se facă bine și se nu se greșêscă.

După finirea cuvêntării bisericăscii Sp. D. Advocat Dr. Gavril Tripon în numele înteligenței română din Bistrița, cu vócea-i oratorica a luat adio de la reposatul în terminî fórte simțitorî, storcând prin vorbirea sa pătrunđetóre și adânc mișcătóre — lacrimi din ochii ascultătorilor.

Dr. Dr. Gavril Tripon e recunoscut în ținutul acesta de mare orator și a dovedito acésta și acum când publicul ce de și era deja obosit de ascultarea unei predici fórte lungi, cuvêntarea D-stale a ascultat'o cu un viu interes.

Conductul funebru de la biserică până la cimiteriu.

Conductul funebral de la biserică până la cimiteriu a fost grandios, ordinea a fost tot ca mai naitne cu aceea deosebire că acuma a ocupat loc între rënduri și musica militară. — Atâta mulțime de popor cât a fost aici rar s'a mai vêđut adunat cândva la vre-o înmormêntare, în Bistrița.

(Va urma.)

¹⁾ 1. Tim. 2. 14.

²⁾ Enciclopedia ro. Tom. II p. 115—543.

³⁾ Preotul rom. anul 1889 p. 137. Predicatorul sâteanului ed. din 1878 pag. 227—259.

⁴⁾ Ecces. 7. 21.

¹⁾ 1. Tim. 55.

²⁾ Is. Sir. 25. 8

³⁾ Iov. 12. 13.

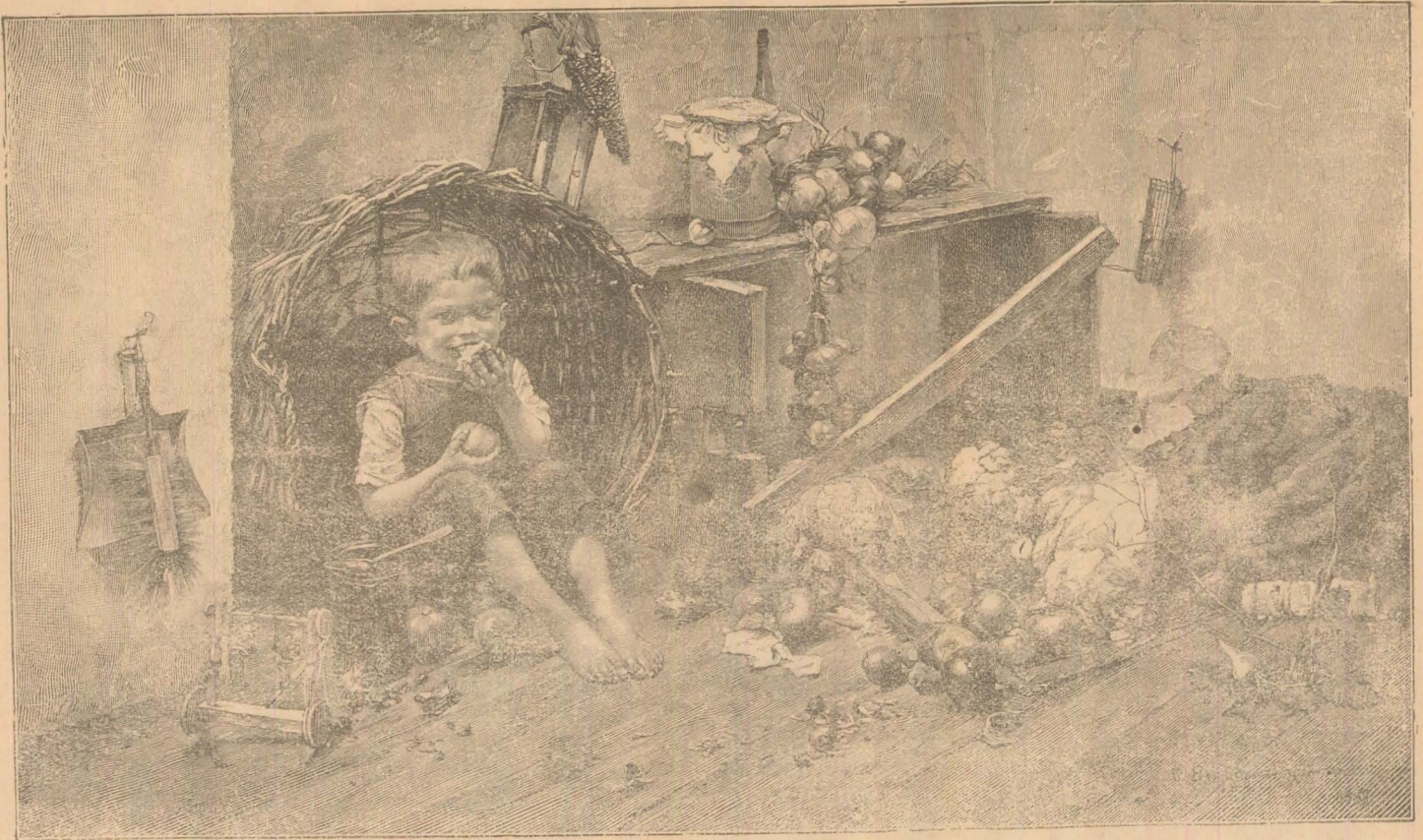

Unei Femei.

„Sum frumoasă“ — așa Țici pôte
Și astfel am tot, ce ar fi 'n stare
A putea din fire a scôte
Tineri cu gândiri bizare.

— Ei dar griȚi la așa ispîte
Că nici tu nu ești fee
Ș'apoi ține bine'n mîinte:
„Femea-i numai femea.“

Ioan Turdean.

Micul lingăreț.

Caprițiu

— Comedie intrun act de Alfred de Musset —

(Urmare)

Chavigny: Mărturisește că teai tradat?

M. de Lery: Nu.

Chavigny: Mă rog.

M. de Lery: Acésta nu folosește.

Chavigny: Te conjur!

M. de Lery: Rôgă-mă în genunchi, atunci Ți spun.

Chavigny: În genunchi? Cu tótă plăcerea.

M. de Lery: Nô dară se vedem.

Chavigny: Serios? (Se aruncă în genunchi riȚind).

M. de Lery: (în ton magistratual): Acésta poziție-mi place, Ți șede de minune — cu tôte aceste-Ți sfătuesc să te redieci pentrucă fôrte m'ar scôte din sârite. —

Chavigny: Prin urmare (după ce s'a rădicat) nice numi-vei spune nimica, așa e?

M. de Lery: La D-ta e punga cea vênătă?

Chavigny: Nu știu, cred că da. —

M. de Lery: Așa cred și eu că da. Dămi-o mie și eu-Ți voi spune al cărea lucru de mână e cealaltă?...

Chavigny: D-ta așa dară scii?

M. de Lery: Da, știu!

Chavigny: E femea?

M. de Lery: Dacă ar' fi bărbat nu aș înțelege...

Chavigny: Vreau se Țic frumoasă femea e?

M. de Lery: În ochii D-tale e una dintre cele mai frumoșe femea ale parisului. —

Chavigny: Blondă sau vênătă?

M. de Lery: Vênătă. —

Chavigny: Cu ce feliu de litere i se începe numele?

M. de Lery: Apoi nu stai pre târg? Dămi încóce punga M-meai de Blainvillet.

Chavigny: E mică înaltă?

M. de Lery: Adă încóce pungulița.

Chavigny: Numai de ea spunem, că are piciore mici?

M. de Lery: Punga sau viața.

Chavigny: Mi spui numele dacă-Ți dau punga?

M. de Lery: IȚi spun.

Chavigny: (scôte pungulița cea vênătă). Pre cuvântul de onóre?

M. de Lery: Pre cuvântul meu de onóre!

Chavigny: (Se vede șovăind: M-ma de Lery ține palma; deodată se aședă lângă ea și cu voia bună-i Țice): Se vorbim despre capriȚii. D-ta așa dară conceȚi că o femea pôte să aibă capriȚia.

M. de Lery: Și d-ta încă mai întreb?

Chavigny: Pardon, dar se poate întâmpla, că un bărbat căsătorit se vorbește în 2 moduri, ba până la un anumit punct să-și lucreze în 2 moduri.

M. de Lery: Tergul d-l meu? nu va fi din el nimica? Eu am crezut că neam înțeles. —

Chavigny: Bărbatul căsătorit tot bărbat rămâne; viața de familie nu-î schimbă natura: însă câte odată 'l constringe ca se jöce un anumit rol și cuvintele și le măsură după acela. — Și în viața de toate zilele nu se recere altă știință, decât se te scii acomoda când vorbești cu cineva: vorbești cătră om cum este el în realitate sau vorbești cătră omul convențional; cătră acela precum se vede. —

M. de Lery: Team înțeles; acesta e o alegere liberă, însă în atare cas cum se va legitima omul?

Chavigny: Așa cred că un om de spirit ușor și curând se va ști afla!

M. de Lery: Așa dară D-ta numai ești curios să cunoști acel nume interesant? Te rog dămi odată acea pungă. —

Chavigny: O femeie de spirit pentru pildă, — o femeie de spirit va ști atata, — așa cred nu poate greși în judecarea adevăratelor caractere ale ömenilor! La prima privire trebuie se vadă...

M. de Lery: Apoi în adevăr voesci să țin punga?

Chavigny: Așa se vede că D-ta puni mare pond pe acea. O femeie de spirit așa cred că trebuie se scie alege între bărbatul său și între alt bărbat. Dar cum ești D-ta peptenată? Mai înainte përul-ți era împodobit cu flori. —

M. de Lery: D'a însă mia fost pus greutate: așa sum mai ușoră. Oh! D-șeule! cum mi'sa desfremajat përul de o parte. (Să scölă și-și ordineză përul inaintea unei oglindii). —

Chavigny: D-ta ai cea mai frumoasă talie între toate femeile din lume. O atare femeie de spirit ca D-ta...

M. de Lery: O atare femeie de spirit ca mine se dă dracului când are de lueru cu un bărbat așa de spirit ca D-ta. —

Chavigny: Acea nici odată nu-o împedecă. Eu sum un drac destul de bun.

M. de Lery: Inse nu pentru mine, eu cel puțin așa sperez.

Chavigny: Acea e împedecă, că pentru acea nu, pentrucă-mi stă în cale örecine. —

M. de Lery: Ce voesci se dicit prin acesta?

Chavigny: Acea că dacă eu nu-ți plac, provine de acolo, că este örecine, care mă opresee c'a să-ți pot plăcea. —

M. de Lery: D-ta teai exprimat destul de modest și nebun, inse greșesci; mie nimene nu-mi place și eu nimerui nu voesc ca să-i plac.

Chavigny: În etatea D-tale și ca astfel de ochi, acea nu ți va succede.

M. de Lery: Și totuși, acesta e curatul adevăr.

Chavigny: Dacă așa putea crede, atunci s'ar nasce în mine o părere foarte rea despre băbați.

M. de Lery: Te pot convinge ușor. Astfel de vanitate este în mine, carea nu suferă stăpân preste mine.

Chavigny: Nu ai putea suferi un serv?

M. de Lery: Aș? Ori serv orî domn, D-vöstră totdeauna sunteți tiran.

Chavigny: (să rădică): Acesta e drept și-ți mărturisesc că întrö privința totdeauna am urät pürtarea băbaților. Nu sciu de unde au acea idee fixă, că totdeauna voesc să impusee cea ce are cu urmare, că se fac urgisiți.

M. de Lery: O creți D-ta acesta sincer?

Chavigny: Föрте sincer; nu pot pricepe de fel cum ți poți pune ceva în tipul, că dacă astădăi a plăcut cuiva, mâne se aibă dreptul a abusa de succesul său?!

M. de Lery: Și totuși acesta este capitalul cel din tăiu din istoria lumii!

Chavigny: Da, și dacă băbații în privința acesta ar avea mintea la loc, femeile nu ar fi așa ușoratece. —

M. de Lery: Se poate. În timpul de acum relațiunile de amor trebuie se să sfărșescă cu căsătoria sau mai corect se să continue în căsătorie, și când e vorba de cununie merită să vorbești despre acea. —

Chavigny: D-ta de o mie de ori ai drept; și spunem pentrece este acesta așa? Pentrece atata comedie și așa de puțină sinceritate? O femeie frumoasă când se increde pre sine

unui jentleman se nu scie face deosebire între acela și între alți Numai hăbauci să fie pre lame?

M. de Lery: În cazul de față acesta e o întrebare la loc.

Chavigny: Inse eu presupun, că din întâmplare se află și astliel de băbați, cari nu sunt de o părere cu hăbaucii în privința acesta; și presupun, ca se oferesce ocasiune când Omul nu poate se fie sincer fără nici un periclu, fără cugete rezervate și fără nici o témă de ceva indisprețuire. (Scutură mâna M-me de Lery) Si mai presupun și acea, că astfel de băbați astfel ar dicit cătră o atare femeie: Suntem numai noi de noi. D-ta ești tineră și frumoasă și eu sciu se-ți apretiez în de ajuns mintea și inima D-tale. O mie de pedeci ne stau în cale, o mie de speranțe ne ascéptă dacă mâne vom proba se ne întâlnim iarăși. Superbia D-tale nu suferă jugul și istețimea D-tale nu poate suporta lanțuri. Nu te teme însă nici de una nici de alta. Nu poftese dela D-ta nice întâlnire, nici promisiuni obligatöre și nici un sacrificiu: tot ce dorese să reducă la un zimbet de pre buzele D-tale de rose și o privire din ochii frumoși. Zimbescem până este ușa incuiată; libertatea D-tale e afară, o afli iarăși îndată ce părăsesci acesta casă: cea ce-ți oferesce nice plăcere fără de amor, amor fără durere și fără amarățune Acest caprițiu, fiindcă de el a fost vorba, nu e un caprițiu rob al simțirilor, ci un caprițiu al inimei, pre care-l nasce momentul și a cărui amintire e vecinică. —

M. de Lery: Mai adineauri ai vorbit despre comedie; așa se vede că dânduse ocasiunea și D-ta joci o comedie și încă o comedie periculösă. Mai înainte de ce ași răspunde la ceea ce ai dicit, miar plăcea se fac un caprițiu. Așa cred că acesta e momentul cel mai potrivit, fiind că D-ta chiar cu capriții te ocupi. Este aici o carte de joc?

Chavigny: Este și jocul mesei. Ce vrei cu ea?

M. de Lery: Adă-o încöce. Am o idee și D-ta vei fi silit se concedi decă nu voesci se vini în contradicere cu D-ta însuși. (Scöte o carte de joc.) Nö dară Conte spune e roșie sau negră cartea acesta?

Chavigny: Nu miăi putea spune, care va fi câștigul?

M. de Lery: Câștigătorul poate alege liber.

Chavigny: Fie. Așa dară: roșu.

M. de Lery: Valet de pigre: D-ta ai perdut dară încöce pungulița cea vënătă.

Chavigny: Bucuros, cu totă inima, inse rețin pre cea roșie, și fiind că pre colörea cea roșie am perdut, nice odată nu voiu face inputări pentru acea, pentru că tot așa de bine sciu ca și D-ta, al căreia lucrul de mână e.

M. de Lery: E mică sau mare acea mână?

Chavigny: Dulce, și fină și ca mătasa.

M. de Lery: Ii concreți ca să-ți satisfacă aprinsa D-tale jalusie? (Aruncă pungulița cea vënătă în foc.)

Chavigny: Ernestino te iubesc.

M. de Lery: (Privesece cum se face cenușă pungulița. După acea merge cu gingășie la Chavigny:) Așa dară nu iubesci pre M-ma de Blainvillet?

Chavigny: D-șeul meu! Niciodată nu am iubito...

M. de Lery: Nice eu D-le Chavigny.

Chavigny: Dară cine ți a putut spune D-tale că eu am eugetat la acea femeie? Oh nu ei am se me rog pentru un moment de fericire; și nu ea va fi acea, carea mi-l va oferi!

M. de Lery: Nice eu D-le Chavigny! D-ta miăi adus mie un mic sacrificiu acesta a fost föрте frumos dela D-ta; inse eu nu voesc se te las înrätăcire: pungulița cea roșie nu e lucrul mânilor mele!

Chavigny: Se fie cu puțință? Dară a cui e?

M. de Lery: Acea e o mână mai frumoasă ca a mea. Te rog fămi plăcerea și cugetă un moment și deslögă acesta inigmă D-ta cât se poate de deschis și în o formă föрте dëmnă de iubire, miăi declarat că me iubesci; ai în genunchiat inaintea mea și eu te-am făcut atent că pre padiment nu este tapiserie am cerut punga D-tale cea vënătă și D-ta miăi conces că să-o arunc în foc. Acum spunem cine sum eu ca se merit töte; aceste? Ce estraordinariu afli la mine? E drept că sum tineră și nu sum urită, și e adevărat și acea, că piciöarele-mi sunt mici; inse fine acesta nu e un lucru atât de rar. Dacă vom documenta reciproc, că eu sum o cochetă ör D-ta un bărbat ușuratic, numai pentru acea că e međul nopții și noi suntem numai noi amândoi asta ar fi o ispravă de luptă dëmnă de

laudă, carea o putem însemna memoriei noastre! Inse acum așa cred că a fost destul, așa e? Și aceea, ce mie miai dat rișind și încă nice nu ția părut rău după ea; acel ne însemnat sacrificiu pre care lai adus unui caprițiu și mai ne însemnat, l'ai denegat unicei femeii, carea te iubesc, unicei femeii pre carea o iubesci! (Se aude zuruitoră de trăsură.)

Chavigny: Inse Dómnă cine ția comunicat-o D-tale?

M. de Lery: Vorbescé mai încet D-le pentru că Matilda s'a reîntors și acésta trăsură este pentru mine aici. Nu am timp ca să-ți țin predicăție de moralitate. D-ta ai inimă și aceea-și va face dătorința. Dacă vre-odată vei vedea că Matildei sunt ochii roșii ștergei lacrămile cu acésta punguliță pre carea ea o va recunósce, pentru că brava bună și credincioasă D-tale soție a lucrat la ea 2 săptămâni: Adieu! Acum póte că ești

mănios pre mine, mănse inse vei simți prelinie față de mine, și crede-mă că mai mult valoréză aceea de cât un caprițiu. Inse dacă cu orî ce preț vè este caprițiu, éta aici e Matilda: cu acest caprițiu poți câștiga cel puțin o séră plăcută. Așa cred că ea va da uitărei pre celalalt caprițiu, pre care nul va ști nimenea, nice chiar Matilda. (Intră matilda. M-ma de Lery merge înainte ei și o sărută.)

Chavigny: (le primesce pre amândouă merge la ele, ia podóba de flori de pre capul Matildei și o redă Madamei de Lery): Pardonăți Dómnă, D-ta vei ști și eu nice odată nu voi uita, că: preotul tiner ține cea mai bună predicăție!

(Cortina cade.)

G. Nistor.

(Fine)

O muntă țărănească.

A m i c i i !

— Novela —

Ambii își aveau diplomele în busunar și erau aplicați ca practicanți la spitalul comitatens din A...

Erau prețini din pruncie și se iubeau ca doi frați.

Pre ce aveau să împărțeau, nu cumva unul să aibă mai mult ca celalalt.

Vestminte încă își făceau într'o formă. Cuartirul și-l aveau într'o casă în colțul stradei „Jancu Huniad.”

Din odaia unuia se deschidea întracelălalt. Sara când se culcau ușa ce despărțea odăile lor, o lăsa deschisă, ca și din pat să pótă vorbi unu cu altu. Secret între ei nu era; ér de bine ce trăiau, voia unuia, celalalt nu călea.

La balul tinerimei universitare și-o făcut cunoscință cu domnișóra Elvira, unica fată a protomedicului comitatens, care era cea mai frumósă între tóte fetele din acel oraș.

Ambii se îndrăgostiră de ea, par'că sórtea nicî în tr'asta n'a vrut să-î separeze.

În cuadrilul prim i'a decherat amor Romul ér în al doilea Traian.

Intr'o toură în care a dansat cu amândoi, și unul și altul o întrebă de pot spera la iubirea ei?

Fata pironinduși ochii în luciul salei tăcu, căci nu se scia decide pre care să-l măi iubească, de vreme ce, ambii erau ca

frații cei din poveste, o formă de frumoși și plăcuți și întru nimic măi de preferit unu ca celalalt.

În cealaltă diuă colportorul le imanuă o epistolă carea era adresată amândurora.

Ei se preumblau în coridorul etagiului al doilea al spitalului.

Romul o desfăcu și începu a celi ca să audă și amicul său:

Am probat să aleg și ca să pot mi-am întreat inima și mîntea, dar ele mă încurcără mai nebunsee de cum era nodul gordian, și-așa, la o decideră din parte-mi nu vè puteți ascepta. De nu m'a-ți fi cerut amândoi, al unuia aș fi să fiu al a celui care mar fi cerut. Dacă dintre doi unul ar absta dela propusul său, celui constatant cu tótă plăcerea i'ași fi soție.

„Elvira.”

Cei doi tineri dupăce sciură conținutul epistolei se priviră ca doi leopardi, cari vreau să-să sfășie pentru'o pradă la care unul nu-și póte forma mai mult drept ca celalalt, și din prietenii ce fură, din acest ceas deveniră cei măi neîmpăcați.

— Sciî ce Traiane, începu Romul; noi de adî înainte nu

mai suntem cei cari am fost. Ne cunoștem cu mult mai bine de cât că despre asta se ne îndoim. Pre Elvira o iubesc și tu și (apăsând cuvântul) o iubesc și eu. Amândurora însă nu poate să fie; căci sau va fi a mea și atunci a ta nu va fi, sau a ta și atunci nu va putea să fie a mea. A mea, care numai se o pot numi a mea bucuos abdic și de partea ce-mi compete din fericirea vieții celei de vecinicie!

Dacă sôrtea vrea să-și ridice în pumni de pretinția noastră de până aici, fiă, căci și-așa dintre noi doi cu ea numai unul putem fi fericit, acela, pe care îl va preferi sôrtea; cel nefericit după a mea părere ar fi mai bine să mără, ca nu cumva pizma că-și va vedea adversarul fericit, să-l facă în negurôsă-i desnedăjduire să-și blesteme mama care la născut și să se sinucidă.

— Să mără, resjunsă Traian, căci unul ca acela numai de mörte e vrednic.

În sufletele lor începu a se lupta speranța cu desnedăjduirea, căci nici unul nu era asigurat din partea sorții că norocul va fi pe partea lui.

Încă în după ameația zilei aceleia dintr'o urnă învălă în catifea neagră Romul trasă o bilă neagră. De nu-și putea reculege puterile care în, minutul acela erau să-l părăsescă, era să cadă la pământ, dar s'a întărit în fire, ca se nu-și arete slăbăciunea în naintea adversarului său, care vădinduse preferit de sôrte, respirând ușor, luă o hârtie pe care-o întinsă ca să-o subserie.

El o subserisă. Își subserisă sentința de mörte căci în acea hârtie să deobligă pe cuvânt de onöre că preste un an de zile să nu mai fie între cei vii.

Traian o luă și o închisă într'un scrin al mesei lui de scris.

Romul cu trenul dela meșul noptii a părăsit orașul, fără ca să aviseze pre cineva că unde se duce, Traian după ce rămasă singur își strămută cuartirul în strada „Alesanru cel Mare“ într'o casă vis-a-vi cu a protomedicului.

II.

Era o zi frumoasă de vară. Pre stradele orașului Z... de arșița cea mare nu umbla nime.

Preste zi orașul era asemenea unui cimiter, tăcut și liniscit, căci numai înainte de 9 dimineța și dela șesă încolo spre sară vedeai omeni prin el. Să audeau clopotele dela biserica cea românească, și glasul răgușit al cantorului, care petrece la grópă rămășițele pămintesci ale unui copil nevinovat.

În grădina claustrului călugărilor misericordianți preumblându-se printr'o alee, să rugă dintr'o carte un călugăr vesced la față ca un erin ofelut. Tot la 10—15 pași să punea ca să șadă aci pre una, aci pre alta din laițele cari erau înșirate pre marginea aleei, căci de slab ce era abia își tărăia picioarele.

Cugetam adă dimineța că voi fi mai tare ca erii, dar m'am înșelat, căci în loc să-mă întăresc, pre minut ce merge slăbesc tot mai mult, și de unu călugăr ce se apropiă cătră el.

— Sănătatea o câștigăm cu mult mai greu de cum o perdem, mie unuia mi să pare ca și când ai fi mai rumen la față de cum ai fost erii, îi șișe acela:

— Ți să pare numai; m'am obosit făcând acesti puținei pași și de acea roșăta ce mise vede în obrazii.

— Să pôte; ci ori cum să fie, proșpătezii mai bine ca erii, și de nu te veș strămuta în spre mai rău, în scurtă vreme te veș reinsănătoșă deplin.

— Nu știu; n'am speranță, de vreme ce mă usc umblând pre picioare.

— Ți să pare numai, dar nu-ți așa, noi care te vedem, mai bine observăm schimbarea ta înspre mai bine, îl mângăie acela.

— Îmi pare că ai fost în oraș, ce vestei pre acolo? de slab ce mă simțesc nici jurnalele de adă nu le-am cetit.

— Nimic nou, căci suntem döră în sesonul crastaveșilor.

Orașenii cari numai au avut modru, au părăsit orașul; unii petrec la țară, alții prin vii, er cei cu dare de mână mai bună pre la scaldii.

Asta am știut-o fără ca să mi-o spui, căci asta e așa în fie care an pre acest timp. Alt ceva nu ști?

— Ba da, preotul gr. catolic adă a avut a treia înmormântare în anul acesta.

— Tu și aceste le poți ținea în evidență? fericit om! Pre cine a înmormântat?

— Pe unicul băiet al medicului nou ales.

— Ce Orașul are medic nou?

— Da; nici nu ști, adă e săptămăna de când s'a mutat aici.

— Cum îl chiamă?

Nu știu, respunsă întrebătu, are nume ca francezii.

— Bolnavul la observarea asta naivă a tinărului său în Christos frate începu a rîde, dar atunci îl apucă o tusa atât de vehementă că-i eși clăbucii sângele din gură.

— Vești asta mă va băga în pământ; de mă mai apucă odată, mor, șișe el abia gâfăind, după ce îl lăsă tusa.

— N'ar trebui să vorbesci așa de aspru, că pôte că de aceea te înfundă tusa.

— Tóta draga diulică am fost singurel, cu nime n'an schimbat nici un cuvânt până acum ce vorbesc cu tine, și dacă nici se vorbesc nu voiu putea, la ce să trăsesc?

Nici acest privilegiu să nu-l am în viața asta? De tôte m'a despoiat sôrtea, dacă nici să vorbesc nu m'a lăsa, la frumsețele naturei pentru mine? La ce răsăritul și apusul măiestos în frumșeta lui a sôrelui? La ce parfumul dragălașelor flor mirositoare? La ce... la ce... viața? Dicănd aceste cuvinte suspină atât de dureros încât îl apucă o tusa cu mult mai turbată ca cea de mai înainte, er când îl năpădi sângele prin gură, cădu la pământ ca și cum ar fi murit.

Călugărul care fu lângă el să încercă să-l ridice dar nu-putu. Strigă pre un alt călugăr care să primbla prin curtea claustrului și cu ajutorul aceluia îl duseră în odaia lui. Aici îl culcară într'un pat, îi deteră îngrijirile necesare, și unul dintre ei eși să cheme medicul claustrului.

Acela nu era acasă, ci era dus la un morbos în provincie.

Guardianul trimisă după medicul orașului.

III.

Zace de mult? întrebă medicul de călugărul Canut care veghia la patul bolnavului.

— E bolnav de când îl cunosc; rău de tot i s'a făcut însă înainte cu jumătate de oră, respunsă el.

— Medicul, îi cercă pulsul, îi ascultă plămuni, și baterea inimii și spre marea lui surprindere, sub umărul stâng îi află o rană, care numai pre jumătate era vindecată.

Pipăindu-o, bolnavul în durerea lui strigă pre românește (căci claustrul era unguresc și unguresce și germănesce vorbia în el); Dumneșeu meu, Dumneșeu meu, nu mă lăsa!

Medicul care încă era român că atâta de mult suferă? Mult... mult respunsă el abia aușindu-i-să vorbele; rana acesta mă va duce în mormânt.

Medicul să uită la el compătimitor și după-ce îi dete nisce picuri întăritori îl întrebă, că de mult o are?

— De mult de vre-o 15 ani.

— Te-a înțepat döră cineva?

— Ba.

— Eu cum ved nui rană naturală.

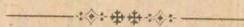
— Nu, respunsă bolnavul suspinând.

Medicul adresându-se cătră celalalt călugăr îl rugă ca să dispună se i să aducă puțină apă caldăică într'un lavor.

Călugărul să depărtă.

(Va urma)

Antoni Pop.

DE ALE POPORULUI.

—o—

Mândruța.

— Baladă pop. Com. de: Theodor A. Bogdan inv. în Bistrița. —

Colo jos pe cea cărare
Mere un tinerel călare
Lângă el cu-o fată mare,
Voinicul doine doinea
Mândra cânta și plângea:
„Bate dómne ce îi bate,
Bate némuile tóte
Cari vin din străinătate
Cu gând de făcut păcate,
Cu gând se ne sărăcescă
Cu gând se ne stăpánescă.“

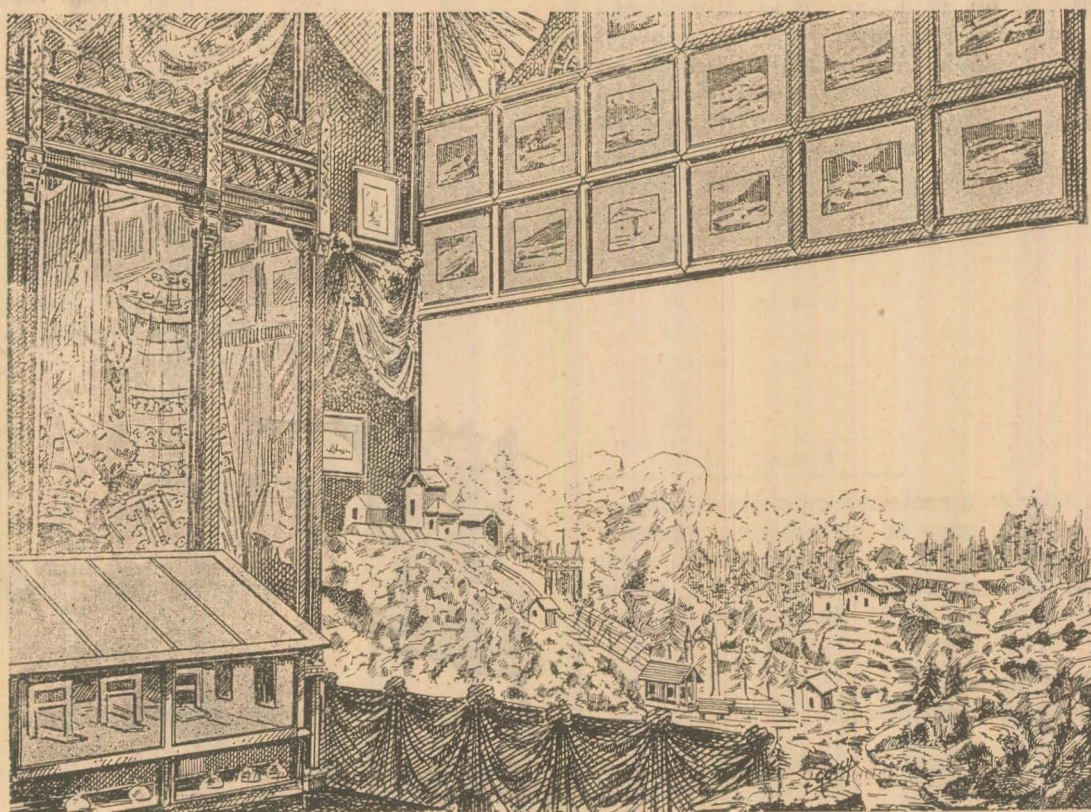
Voinicul din graiu graia:
„Nu fi mândră supărată
Că n'o venit lumea tótă.
Lumea 'ntregă de-ar veni
Nu te teme că-i perii,
C'avem ficióri tinereí
Poíi intra prin stânci cu ei,
Si-avem fete tinerele
Poíi intra prin stânci cu ele.“

Fóie verde floricea
Mândruța din graiu graia:
„Měi badiță, bade drag
Am avut drăguț în sat,
D'auđil'am auđit
Că păganií mi-o venit —
Io tare m'am supărat
Si-am mers la birău 'n sat,
Ca se 'l scie 'n cătanie

Sě-'și apere-alui moșie;
Dar el rěu s'o supărat
Rěmas bun nu șo luat;
Ér' acam cătră sfěrșit
Doru de el mio venit,
Că mi drag că l'am iubit,
De se 'ntimplă sě'l găsese
Lângă el mē inrolez
Lângă el se cătánesc.“

— „Tu mândruța, rujă plină
Tare 'n mână, tare 'n inimă,
Cred că rěu ti supăra
Dacă cumva mi afla
Că drăgutul tēu iubit
Astă sară o murit,
De glonțu străinului
De plumbu păgânului!

Mândruța din graiu graia:
„De loc nu m'am supărat
C'o murit de turci pușcat,
Că de cât se șadă-acasă
Mai bine pușcat prin óse.
Căci nu-i om cine se ține
Făr' cel ce se luptă btne.
Cum merea cum ajungea
La cătane se 'nscia.
Pușcute multe-'mă rupea
De peptul păgânului
De capul străinului.

CRONICA.

Tinerimea română academică din Bistriță și jur, își va ținea unica petrecere de vară Sâmbătă la 29 Iunie st nou 1901 în frumoasa sală a hotelului „Regele Ungariei” din Bistriță. Inceputul precis la 8 ore seara.

Petrecerea Inteligenței române din jurul Lechinței se va aranja Duminecă la 14 Iuliu st. n. 1901. în „Hotelul Opidan” din Lechința-săsescă. Inceputul la 6 ore seara.

Nu te juca cu — avocatul. Un om a fost condamnat de curând să plătească 500 cor. într'un proces, sub amenințare de esecutie. A făcut cum a putut 500 cor. și le-a trimis avocatului protivnicului său. Cum era însă iute la fire, pe mandat a scris și vorbele: „Aci îți trimit 500 cor., cumpără pe ele ștrâng”. Avocatul a cumpărat ștrânguri (funi) și le-a trimis celui cu pricina, scriindu-i totodată: „Cu plăcere îți fac serviciul cerut, cumpărându-ți ștrângurile dorite pentru cele 500 cor., ce mi-ai trimis. Totodată te provoac, ca în timp de 24 de ore să-mi trimiți cele 500 cor., altminternea sunt silit să scot esecutia pe capul d-tale”

O doică fericită. Regina Italiei a născut în pace o fetiță sănătoasă. Doica aleasă de medică carea se lăpteze pe această fetiță e o țarancă frumoasă ce se numește Maddalena Cinti.

Ea pe lângă că primesce într'gă întreținerea regescă de la curte, capătă lunar 150 lire (lei) plată și câte un dar de 10.000 lire, când îi va eși princesei primul dinte, când va face primul paș și când va rosti primul cuvânt. Afară de aceea va primi la întărcare 16.000 lire și până la finea vieții o pensie anuală de 1200 lire.

Principele Nichita scriitor. Intrarea în cariera literară principele Nichita al Muntenegrului și-a făcut-o cu drama „Impărăteasa Balcanilor.” Acum el lucrează la un mare roman istoric din epoca ducelui Stefan, guvernatorul Hertegovinei. Romanul va conține istoria acestui duce și în același timp istoria familiei Cernovic, creatorea Muntenegrului de azi.

Decorarea prințului Mirco. Regele Italiei a conferit Colanul Anunțării Prințului Mirco al Muntenegrului.

Pictorul Adolf Müller, care a murit în Roma, a lăsat pentru scopuri filantropice un milion de marce.

Căsătorie pe fonograf. Ce iute își va cuceri renume pe terenul căsătoriilor orașul Brighampton! Un tinăr de bună speranță din numitul oraș și-a pus gróza de a se căsători — obicei-niută în zilele noastre — adacta și s'a decis repede să se lege în zalele Hymenului. Fiindcă grabă avéu mare și aleasă inimei zăcea bolnavă de difteritis, și nu aflau preot care să se espună primejdiei se mērgă în casa bolnavei, invențiosul și curajosul mire a venit la o idee splendidă. Și-a luat un fonograf, l-a instalat înaintea preotului și acesta a rostit în el tot serviciul și binecuvântarea preoțescă. Mirele își pachetéză grăbit mașinaria, o ia de-asubsuoră și nu s'a oprit până la aleasă inimei, unde la ceremonialul eșit din fonograf și-au jurat credință eternă înaintea lumii și a lui Dumneđeu.

Caritatea. La admistrațiunea averilor bisericesci din Șoimuș a mai încurs pentru fondul „Caritatea” următoarele sume:

M. Crăciun, Buduș	Coróne: —.20
P. Selegean, Șieu	„ —.20
St. Csomoș, Petriș	„ —.32
S. Șuteu, Bērla	„ .24
M. Csizmadia, Șieu	„ .20
Suma . 1.16	

Aducând mulțamită celor ce a contribuit cu obolul lor rugăm pe toți cei ce se intereséză și le zace la inimă sórtea poporului nostru, să binevoiască a contribui cât de cu puțin pentru acest scop salutar. Din sumele încurse la fondul „Caritatea” în fie care an în Dumineca înainte de postul Săntei-mării se vor distribui:

- 50% fondului de ajutorare.
- 20% ajutoriu bisericilor mai sērace.
- 20% „ șcólelor mai sērace.
- 2% „ bisericei din Șoimuș.
- 2% „ șcólei din Șoimuș.

- 1% fondului caselor parochiale din Șoimuș.
- 5% spese și remunerațiuni de Administrație.

Vasile Baciu,
curator prim bisericesc.

Gâcitură de șach.

de: I Nițu Pop.

	rec	c	chi	ca	
a-	ei	dó-	ne-	ces-	o-
uē	pli-	tu-	și	ră	ric,
mari	dēne	saț	lu-	din	nu-
și	pa-	ne	mi-	mē	fă-
	și	chi-	timi	nați,	

Deslegări de gâcitură.

Deslegarea gâciturii de șach din nr. 10 de „Sili.”

Infrunđitau éráși plopîi,
Umblă Amanți câte doi
Dar eu nu pot să te apropii
Să mai fim ér amândoi
In a dragostei beție
Să cădem ca în alte vremi!
Eu mamică sēți dic ție
Puiule tu se mē chemi
Și se stăm cuprinși întruna
Sara jos sub lilieci
Se ne vadă prin crengi luna
Preste mine cum te pleci
Gura ta cum se usucă
Cum tot tremuri și cum plângi
Cum te întreb ce ai mămuca?
Și cum tac și cum mē strîngi
Infrunđitau éráși plopîi
Umblă Amanți câte doi!

A deslegato bine Dómnele și Domnișórele: Cornelia Cava, Moldova-nouă; Regina Banciniu, Mariti P. Papiu, Sas-Nireș; Hortensia Popovicu, Cila; Maria Peri, Barra; precum și domni: Ianeu Tomoiagă teolog, Cernăuți, Nicolau Coroiu Ponoreanu în Ponorel, Aurel P. Papiu, Sas-Nireș.

POSTA * * *

* * * REDACȚIUNEI.

N-rul următoriu se va trimite numai celor ce a solvit nev. Ilustrată pe întreg anul 1901 prin urmare restanțierii și cei ce nu-și vor renoi abonamentele nu au de al accepta.